

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 469/2014-11

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. júla 2014 v senáte zloženom z predsedu Ladislava Orosza (sudca spravodajca), zo sudkyne Ľudmily Gajdošíkovej a sudcu Sergeja Kohuta predbežne prerokoval sťažnosť J.M., zastúpeného advokátkou JUDr. Nikoletou Sekerákovou, 1. mája 18, Žilina, ktorou namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Žilina sp. zn. 3 T 96/2004 zo 17. októbra 2013, ako aj porušenie svojich základných práv podľa čl. 17, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Žiline sp. zn. 1 Tos 113/2013 z 19. novembra 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. M. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 7. februára 2014 doručená sťažnosť J. M., (ďalej len „sťažovateľ“), z obsahu ktorej vyplýva, že ňou

namieta porušenie svojich základných práv podľa čl. 17 ods. 2 a čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Okresného súdu Žilina (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 T 96/2004 zo 17. októbra 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“), ako aj porušenie svojich základných práv podľa čl. 17, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru uznesením Krajského súdu v Žiline (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 1 Tos 113/2013 z 19. novembra 2013 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z priloženej dokumentácie vyplýva, že sťažovateľ je trestne stíhaný pre trestný čin týrania blízkej a zverenej osoby podľa § 215 ods. 1 písm. a) Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005, pričom jeho trestná vec je vedená okresným súdom pod sp. zn. 3 T 96/2004.

Okresný súd uznesením sp. zn. 3 T 96/2004 zo 17. októbra 2013 uložil sťažovateľovi poriadkovú pokutu vo výške 550 € z dôvodu, že sa nedostavil na hlavné pojednávanie napriek tomu, že bol naň riadne predvolaný. Sťažovateľ krátko pred začatím hlavného pojednávania svoju neúčast' ospravedlnil tým, že *„bol hospitalizovaný vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou Žilina, kde absolvoval infúzne liečby z dôvodu nečakaného úrazu“*. Okresný súd si vzhľadom na opakovanú neúčast' sťažovateľa na hlavnom pojednávaní vyžiadal stanovisko sťažovateľovho ošetrojúceho lekára, ktorý konštatoval, že *„sa u obžalovaného nejednalo o taký stav, pre ktorým by u obžalovaného došlo k ohrozeniu života alebo závažnému zhoršeniu zdravotného stavu v prípade, ak by sa dostavil na hlavné pojednávanie na Okresnom súde Žilina“*.

Z uvedených dôvodov, prihliadajúc na opakovanie takéhoto konania, okresný súd ospravedlnenie sťažovateľa neakceptoval a napadnutým uznesením mu uložil poriadkovú pokutu. Proti napadnutému uzneseniu okresného súdu podal sťažovateľ sťažnosť. Krajský súd o sťažnosti rozhodol uznesením sp. zn. 1 Tos 113/2013 z 19. novembra 2013 tak, že ju ako nedôvodnú zamietol.

Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uvádza: „Voči uvedenému rozhodnutiu prvostupňového súdu podal sťažovateľ sťažnosť, v ktorej namietal skutočnosť, že predmetnú lekársku správu neobdržal, nie je mu známy obsah tejto správy, teda relevantne sa k nej nemôže vyjadriť. Predmetná lekárska správa nebola doručená tak isto ani obhajcovi sťažovateľa. Z uvedeného mal sťažovateľ za to, že Okresný súd Žilina porušil sťažovateľove právo na obhajobu a to znemožnením sa brániť voči vykonanému dokazovaniu, dôkazu.“

Rovnako podľa názoru sťažovateľa pochybil i krajský súd, ktorý „nezabezpečil sťažovateľovi uplatnenie jeho práva na obhajobu“.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd o jeho sťažnosti nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé konanie a obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 17 ods. 2 Ústavy SR a právo na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Okresného súdu Žilina zo dňa 17. 10. 2013, sp. zn. 3 T/96/2004-2009 bolo porušené.

2. Základné právo sťažovateľa na spravodlivé konanie a obhajobu podľa čl. 50 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 17 a čl. 46 ods. 1 Ústavy SR a právo na obhajobu podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu Žilina zo dňa 19. 11. 2013, sp. zn. 1 Tos/113/2013-2019 bolo porušené.

3. Uznesenie Krajského súdu Žilina zo dňa 19. 11. 2013, sp. zn. 1 Tos/113/2013-2019 sa zrušuje a vec sa vracia Krajskému súdu Žilina na nové prerokovanie a rozhodnutie s tým, že bude zabezpečené sťažovateľove právo na obhajobu s možnosťou sa vyjadriť k vykonaným dôkazom.

4. Ústavný súd Slovenskej republiky priznáva sťažovateľovi náhradu nemajetkovej ujmy ako finančné zadosťučinenie vo výške 1.000 Eur, ktoré je povinný vyplatiť Krajský súd Žilina sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

5. Ústavný súd priznáva odmenu a náhradu hotových výdavkov právnenému zástupcovi sťažovateľa JUDr. Nikolette Sekerákovej... vo výške 284,08 EUR.“

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

1. K napadnutému uzneseniu okresného súdu sp. zn. 3 T 96/2004 zo 17. októbra 2013

V súvislosti s namietaným porušením sťažovateľom označených práv uznesením okresného súdu sp. zn. 3 T 96/2004 zo 17. októbra 2013 ústavný súd považoval za potrebné

zdôrazniť, že jeho právomoc podľa čl. 127 ods. 1 ústavy je založená na princípe subsidiarity.

Z princípu subsidiarity vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytnúť ochranu základným právam a slobodám je daná iba vtedy, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Ústavný súd sa pri zakladaní svojej právomoci riadi zásadou, že všeobecné súdy sú ústavou povolané chrániť nielen zákonnosť, ale aj ústavnosť. Preto je právomoc ústavného súdu subsidiárna a nastupuje až vtedy, ak nie je daná právomoc všeobecných súdov (m. m. IV. ÚS 236/07). Ak ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti zistí, že sťažovateľ sa ochrany základných práv alebo slobôd môže domôcť využitím jemu dostupných a účinných prostriedkov nápravy pred iným súdom, musí takúto sťažnosť odmietnuť z dôvodu nedostatku právomoci na jej prerokovanie (m. m. IV. ÚS 115/07).

Sťažovateľ mal právo podať proti napadnutému uzneseniu okresného súdu sťažnosť (čo aj využil), o ktorej bol oprávnený a aj povinný rozhodnúť krajský súd. Právomoc krajského súdu rozhodnúť o sťažnosti sťažovateľa v danom prípade vylučuje právomoc ústavného súdu.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní túto časť sťažnosti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu nedostatku svojej právomoci.

2. K napadnutému uzneseniu krajského súdu sp. zn. 1 Tos 113/2013 z 19. novembra 2013

V súvislosti s námietkou, ktorú sťažovateľ uplatnil proti napadnutému uzneseniu krajského súdu, ústavný súd v prvom rade poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či

v konaní pred všeobecným súdom bol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie niektorého základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02 atď.).

Z § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde vyplýva, že úlohou ústavného súdu pri predbežnom prerokovaní sťažnosti je tiež posúdiť, či táto nie je zjavne neopodstatnená. V súlade s konštantnou judikatúrou ústavného súdu o zjavne neopodstatnenú sťažnosť ide vtedy, keď namietaným postupom alebo namietaným rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi označeným postupom alebo rozhodnutím príslušného orgánu verejnej moci a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať takú, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, IV. ÚS 136/05, III. ÚS 198/07). Ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom alebo rozhodnutím orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (m. m. I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

Zo sťažnosti a z priloženej dokumentácie vyplýva, že sťažovateľ namieta porušenie svojich práv podľa ústavy a dohovoru napadnutým uznesením krajského súdu z dôvodu, že krajský súd ani jemu, ani jeho právnomu zástupcovi nedoručil stanovisko ošetrojúceho lekára na jeho ospravedlnenie z hlavného pojednávania, na základe ktorého bolo rozhodnuté o uložení poriadkovej pokuty. Sťažovateľ argumentuje, že s predmetným stanoviskom nebol oboznámený a nemal možnosť navrhnúť dôkazy, ktoré by ho vyvrátili.

Pre účely posúdenia opodstatnenosti námietok sťažovateľa ústavný súd preskúmal odôvodnenie napadnutého uznesenia krajského súdu, v ktorom sa okrem iného uvádza:

«Vo vzťahu k základu rozhodnutia predsedníčky senátu sa krajský súd v celom rozsahu stotožnil s dôvodmi napadnutého uznesenia o uložení poriadkovej pokuty. Za daných okolností boli splnené zákonné podmienky na uloženie poriadkovej pokuty, tak ako vyplývajú z ustanovenia § 66 ods. 1 Tr. por.

Základným argumentom je objektívne zistenie, že obžalovaný J. M. dňa 10. 9. 2013 o 08.04 h. zo zdravotných dôvodov ospravedlnil telefonicky svoju neúčast' na hlavnom pojednávaní, ktoré bolo nariadené na termín 10. 9. 2013 o 09.00 h., a na nariadené hlavné pojednávanie sa nedostavil. Ako dôvod svojej neúčasti uviedol, že 10. 9. 2013 bol hospitalizovaný vo Fakultnej nemocnici s poliklinikou Žilina, kde absolvoval infúzne liečby z dôvodu nečakaného úrazu. O termíne hlavného pojednávania obžalovaný vedel od 14. 5. 2013 (č. l. 1975).

Krajský súd je rovnakého názoru, že u obžalovaného nebol daný vážny dôvod, ktorý mu zabránil hlavného pojednávania sa zúčastniť...

Argumenty obžalovaného, prezentované v telefonickom aj v písomnom ospravedlnení, nepresvedčili ani nadriadený súd, že z vážnych zdravotných dôvodov (načakaného úrazu) sa nemohol zúčastniť na hlavnom pojednávaní. Naopak, z oznámenia MUDr. J. V., primára neurologického oddelenia FNŠP Žilina, je zistiteľné, že pacient J. M. bol dňa 10. 9. 2013 vyšetrený na ambulancii stacionára neurologického oddelenia FNŠP Žilina MUDr. J. H. po odoslaní jeho spádovým neurológom MUDr. A. L. Bol odoslaný k ambulantnej infúznej liečbe pre bolesti chrbtice. Pacient dochádzal k infúznej liečbe ambulantne, liečbu dokonca prerušil na jeden týždeň, nakoľko mal denné zmeny v zamestnaní. U pacienta sa nejednalo o taký stav, pre ktorý by došlo k ohrozeniu života alebo by došlo k závažnému zhoršeniu zdravotného stavu, ak by sa dostavil na pojednávanie na Okresnom súde Žilina. Nejednalo sa o neodkladné vyšetrenie (č. l. 2008).

Krajský súd, rovnako ako okresný súd, dospel k záveru, že zdravotné problémy (bolesti chrbtice) obžalovaného nie sú takým ochorením, ktoré by bránilo obžalovanému v účasti na nariadenom hlavnom pojednávaní. V tomto smere sa jednoznačne vyjadril aj MUDr. J. V. - primár neurologického oddelenia FNŠP. Nepreukázalo sa tvrdenie

obžalovaného, že u neho išlo o „nečakaný úraz“. Naopak, ako vyplýva z lekárskej správy, u obžalovaného nešlo o neodkladné vyšetrenie, nebol ohrozený jeho život a účasťou na pojednávaní by nedošlo k závažnému zhoršeniu zdravotného stavu. Ako je zistiteľné zo spisu, obžalovaný sa na bolesti chrbtice lieči už dlhšiu dobu. Je nepochybné, že obžalovaný kvôli pracovným povinnostiam prerušil ambulantnú infúziu liečbu. Preto mu nič nebránilo, aby prerušil infúziu liečbu a dostavil sa na nariadené hlavné pojednávanie.

Krajský súd ďalej zdôrazňuje, že aj obžalovaný je povinný rešpektovať predvolanie súdu. Práve naopak, z celkového správania sa obžalovaného a jeho prístupu k prejednávanej trestnej veci, ktoré je zistiteľné z obsahu spisu, aj krajský súd nadobudol presvedčenie, že obžalovaný sa účelovo vyhýba účasti na nariadených úkonoch súdu. Z obsahu spisu je ďalej zistiteľné, že hlavné pojednávanie, určené na deň 10. 9. 2013, pre neprítomnosť obžalovaného muselo byť odročené na iný termín. Obžalovaný nepochybné vie, o akú trestnú vec ide, aj to, že jeho neprítomnosť zabráni vykonaniu hlavného pojednávania. Preto predsedníčka senátu okresného súdu postupovala správne, keď obžalovanému za vyššie uvedené konanie podľa § 66 ods. 1 Tr. por. uložila poriadkovú pokutu.

Nadriadený súd považuje za správnu a zákonnú aj výmeru poriadkovej pokuty, ktorá bola napadnutým uznesením uložená obžalovanému. Predsedníčka senátu postupovala správne, keď pri výmere pokuty vo výške 550,- Eur zobrala do úvahy význam a dôležitosť zmareného procesného úkonu - nariadeného hlavného pojednávania, ako aj celkovú nedisciplinovanosť obžalovaného, jeho obštrukčné snahy smerujúce k zabráneniu alebo aspoň k oddialeniu ukončenia predmetného trestného konania...

Krajský súd považuje za potrebné zdôrazniť, že obžalovanému za neospravedlnenú neúčasť na hlavných pojednávaniach boli právoplatne uložené už tri poriadkové pokuty, jedna vo výške 166,- Eur, druhá vo výške 200,- Eur a tretia vo výške 500,- Eur.»

V ďalšej časti odôvodnenia napadnutého uznesenia sa krajský súd vyjadril k namietanému porušeniu práva na obhajobu, keď uviedol:

„Neobstojí ani sťažnostná námietka obžalovaného, že v konaní o uložení poriadkovej pokuty došlo k porušeniu jeho práva na obhajobu tým, že mu nebola doručená lekárska správa, ktorá bola podkladom pre vydanie napadnutého uznesenia. Predsedníčka senátu

správne zisťovala u lekára, ktorého lekársku správu pripojil obžalovaný ku svojmu písomnému ospravedlneniu, skutočnosti rozhodujúce pre posúdenie dôvodnosti ospravedlnenia neúčasti obžalovaného a po takto zistenom skutkovom stave sa správne rozhodla pre uloženie poriadkovej pokuty obžalovanému, pretože pre takéto rozhodnutie mala dostatočný skutkový základ. Krajský súd v tejto súvislosti stručne poznamenáva, že lekárska správa, ktorú si vyžiadala predsedníčka senátu, bola dôkazom len pre rozhodnutie o uložení poriadkovej pokuty, nebola dôkazom pre meritórne rozhodnutie súdu. S ohľadom na uvedené predsedníčka senátu rozhodla o uložení poriadkovej pokuty v súlade so zákonom, pretože predsedníčka senátu nebola povinná pri rozhodovaní o poriadkovej pokute predložiť lekársku správu obžalovanému, aby sa k nej vyjadril, v dôsledku čoho nebolo porušené právo obžalovaného na obhajobu, ktoré je zakotvené v § 2 ods. 9 Tr. por. a v § 34 ods. 1, ods. 2 Tr. por.“

Po oboznámení sa s obsahom napadnutého uznesenia krajského súdu a dôvodmi, ktoré ho viedli k zamietnutiu sťažnosti sťažovateľa proti uzneseniu okresného súdu sp. zn. 3 T 96/2004 zo 17. októbra 2014, ústavný súd konštatuje, že je ústavne akceptovateľným spôsobom odôvodnené a v žiadnom prípade ho nemožno považovať za arbitrárne. Krajský súd sa v ňom presvedčivým spôsobom vysporiadal s námietkou, ktorú sťažovateľ vzniesol vo svojej sťažnosti (je v zásade identická s námietkou, ktorú formuloval v sťažnosti adresovanej ústavnému súdu, pozn.), pričom závery, na ktorých je založené napadnuté uznesenie, ústavný súd považuje v okolnostiach posudzovanej veci za správne, a teda z ústavného hľadiska za konformné a udržateľné.

Na tomto základe ústavný súd pri predbežnom prerokovaní dospel k záveru, že napadnutým uznesením krajského súdu nemohlo dôjsť k porušeniu základných práv sťažovateľa podľa čl. 17, čl. 46 ods. 1 a čl. 50 ods. 3 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru, a preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako zjavne neopodstatnenú.

Po odmietnutí sťažnosti ako celku bolo už bez dôvodu zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. júla 2014